

Arvamus valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH välja töötamise kavatsuse selle osa kohta, mis puudutab väärtuslike põllumajandusmaade kaitsmist.

Väärtusliku põllumajandusmaa põllumajanduslikuks otstarbeks kasutamise põhimõte võib aidata hoida seda maad põllumajanduslikus kasutuses. Kas sellise eelistuse tegemine on aga mõistlik ja ajakohane? Lühike vastus: see ei ole mõistlik ja ajakohane, kui me ei laienda põllumajanduse mõistet mõõduka raieringiga puittaimede kultuuridele.

Teema pikemat käsitlust võib lugeda järgmiselt aadressilt:

http://www.obs.ee/~anti/materjal_arutamiseks/MPKSMS_EN_analyys_ja_parandusettepanek_14_09_2017_v01.pdf

Toome alljärgnevalt välja vaid mõned aspektid eespool viidatud pikemast kirjutisest.

On teada, et väärtusliku põllumajandusmaa kasutamiseks on ka teisi võimalusi, mis kahjustavad mullaviljakust ja keskkonna seisundit tervikuna vähem kui praegune põllumajandus. Üheks selliseks maakasutuse alternatiiviks on targalt korraldatud mõõduka raieringiga puittaimede biomassi istandused energeetika tarbeks.

Teadustööd on näidanud, et praegune põllumajanduslik maakasutus ei pruugi tagada väärtusliku põllumajandusmaa kvaliteedi säilimist pikemas ajaskaalas. S.t. see ei ole siiani taganud mainitud maa mullaviljakuse säilimist ning ei ole ära hoidnud pinnase ja vesikeskkonna saastumist. Kui meie eesmärk on väärtusliku põllumajandusmaa ja selle kvaliteedi säilimise tagamine tulevaste inimpõlvete toitmise tarvis, mitte selle kasutusotstarbe kinnistamine praegust tüüpi põllumajandustootmise ärihuvide rahuldamiseks, tuleb keskenduda väärtusliku põllumajandusmaa kaitsmisele põllumajanduses üle kasutamise vastu. Me võime nõuda keskkonnasõbraliku majandamise reeglite täitmist ja täiendamist, aga praeguses põllumajanduses on raske saavutada targalt korraldatud mõõduka raieringiga puiduistandustega võrreldavat keskkonnasäästu. Samal ajal aitavad hajutatud mõõduka raieringiga puiduistandused vähendada põllumajanduse kahjulikku mõju mullaviljakusele ja keskkonnale -- ja seda mitte ainult praeguse põllumajandusliku maakasutuse vähendamise kaudu.

Põllumajandustootjate lobi väidab, et väärtusliku põllumajandusmaa kasutamine praeguses mõttes mitte põllumajanduslikul eesmärgil ohustab Eesti toidujulgeolekut. Selles väites on tõetera sees, aga olulisem on see, milleks põllumajandus oma maad kasutab. Üha suurem osa põllumajandusest tegeleb rohtsete energiakultuuride kasvatamisega (nt. raps), mis on maakasutuse ja keskkonnasäästu mõttes väga ebaefektiivne, kui seda võrrelda mõõduka raieringiga puiduistandustega.

Põllumajanduse mõiste laiendamine mõõduka raieringiga puittaimede kultuuridega ehk nende kasvatamise lubamine väärtuslikul põllumajandusmaal võib tagada Eestile elektri varustus- ja hinnakindluse.

On teada, et riigil puudub selge ja vettpidav plaan elektri varustus- ja eriti hinnakindluse saavutamiseks üha karmimaid keskkonnaregulatsioone pakkuvast tulevikus. Tulevikus, kus fossiilkütused (sh. maagaas) on muutunud mitte kasutatavaks ning tuumajaama me endale lubada ei saa või ei taha. Tuulest ja päikesevalgusest saadud energia salvestamine julgeoleku mõttes arvestatavas

koguses võib õnnestuda alles siis, kui meil on tühjaks kaevatud ja suletud sügav rauakaevandus Kirde-Eestis. Praeguste teadmiste põhjal olen veendunud, et vahepeelse ajal on Eesti jaoks optimaalne lahendus panustada hajutatud bioenergeetika välja arendamisse, mille jaoks on omakorda optimaalseim toota biomassi hajutatud ja mõõduka raieringiga puittaimede istandustes. On võimalik, et riigi tasemel planeerijad jõuavad ükskord samale arusaamisele.

Tihti arvatakse, et puittaimede biomassi kasvatamine energeetika tarbeks väärtuslikul põllumajandusmaal on mõttetu, kuna meil on piisavalt metsa ja võsa. See on aga pealiskaudsetel teadmistel põhinev väide. Tegelikuses ei ole Eesti metsamaalt võimalik elektritootmise pikaajaliseks stabiliseerimiseks vajalikku biomassi koguda -- kui me just ei soovi rikkuda kogu metsade ökosüsteemi ja jätta toormest ilma jämedama puidu väärindajad. Eesti energeetika stabiliseerimisest puittaimede biomassi tarvitavate hajutatud koostoomisjaamade abil ning sellega seotud keskkonna- ja majanduslike aspektide kohta võib pikemalt lugeda järgmisest kirjutisest:

http://www.obs.ee/~anti/materjal_arutamiseks/Eesti_kaks_arenguteed_v01.pdf

Neile, kel pole aega pikkade kirjutiste läbitöötamiseks, soovitan lugeda järgmist lühikest sissejuhatust teemasse:

http://www.obs.ee/~anti/materjal_arutamiseks/lyhitutvustus.pdf

Kokkuvõtteks.

Mõistlik on lähtuda maaelu ja -majanduse mitmekesistamise põhimõttest ning vältida väärtusliku põllumajandusmaa kinnistamist kitsalt praegusele põllumajandustootmisele. Lubatud peab olema iga maakasutusviis, mis ohustab mullaviljakust ja keskkonda sama palju või vähem kui praegune põllumajandustootmine ning ei välista tulevikus selle maa kasutamist toidu tootmiseks. Näitena peab olema lubatud väärtusliku põllumajandusmaa kasutamine lämmastikku siduvate liikidega mõõduka raieringiga puittaimede (sega)istanduste rajamiseks. See ei ole meie keskkonda, mullaviljakust, toidujulgeolekut ja maaelu ohustav soovitus, oodatav mõju nendes valdkondades on kindlalt positiivne. Kahtlejad peaksid põhjalikult tutvuma eespool viidatud materjalidega.

Anti Hirv,
PhD astrofüüsikas

e-post: anti@obs.ee
postiaadress: Jõgevamaa, Põltsamaa vald, Kamari alevik, Raba tn. 1, 48003

05. veebruaril 2019
(allkirjastatud digitaalselt)